

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TISKARIS

Glasiilo Udruženja Jugosl. Učitelstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. drž. gimn.

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inerativni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Ali se mora res deliti prosveta v Sloveniji radi zakona o občni upravi in uradniškega zakona in se mora podrediti politični upravi?

Na sedmi širjega sosveta Pov. UJU, ki se je vršila 17. aprila 1924 v Celju in na kateri so bili zastopani predsedniki vseh okrajnih učiteljskih društev v Sloveniji, so se zastopniki učitelstva ponovno izrekli:

da naj ostane prosveta v Sloveniji nedeljena ter naj bo šolska uprava neodvisna od politične in pod vodstvom strokovnjakov (glej Uč. Tov. št. 17., od 24. aprila 1924.).

Za prehodno dobo naj se uprava do šolskega zakona uredi sledeče:

Na mesto dosedanjih pokrajinskih prosvetnih oddelkov, ki morajo na osnovi odredb zakona o občni upravi prestati funkcije, a na obremenitev posebnih in materialnih kreditov za te oddelke se ustanove v kulturnih centrih države prosvetne direkcije s potrebnim osebjem.

Za ljubljansko in mariborsko oblast se ustanovi prosvetna direkcija v Ljubljani.

Prosvetne direkcije vrše vrhovni nadzor in upravo srednjih, učiteljskih, strokovnih, meščanskih in osnovnih šol, podpirajo znanost umetnost in občo narodno prosveto na svojem teritoriju.

Šef direkcije je strokovni nastavnik ministrstva prosvete in vrši svoje posle s pomočjo inspektorjev, referentov in ostalega potrebnega osebja neposredno po naročilih ministrstva prosvete.

Na šefa direkcije prenese minister prosvete lahko tudi svojo pravico po čl. 15., 71., 101. in 110. zakona o civilnih uradnikih in eventualno še druge pravice, ki pospešujejo brzo administracijo.

Kot posvetovalna, in v kolikor je to v skladu z uradniškim zakonom, odločujoča korporacija stoji šefu direkcije ob strani prosvetni odbor, kakor ga predvidevajo določila kraljevske uredbe z dne 23. januarja 1921 (Služb. Nov. br. 40, 1921), katera uredba je postala v zmislu čl. 130 ustave za kraljevino S. H. S. zakon.

Poročila o službenem poslovanju, zlasti strokovna poročila o nadzorovanih, pošiljajo sreski prosvetni referenti pristojnemu šefu direkcije.

Tudi narodno zdravje je podvrženo zakonu o občni upravi, prav tako in v isti obliki kakor prosveta. In vendar pri upravi sanitetne stroke ni bilo prav nobene ovire, da je vključeno določbam zakona o občni upravi, ostala nedeljena v Sloveniji in da ne pride pod absolutno oblast politične uprave, t. j. velikih županov.

S tem je izbito glavno orožje vsem onim, ki so se sklicevali na zakon o občni upravi in uradniški zakon, Merodajni činitelji so pod vplivom svojih svetovalcev: a pribiti moramo, da se bo usodno napako cepljenja kulturnih edinic spoznalo šele pozneje — ko bo prepozno. Ne zagovarjamo svojega stališča iz zgodovinskih tradicij, temveč nam je edini temelj resnični, pravi in močni procvit prosvete in kulture.

Kot temeljna podlaga, da se narodno zdravje vključeno zakonu o občni upravi ni delilo na oblasti in ni absolutno podredilo velikim županom, so vzete sledeče določbe:

Odločba o ustanovitvi sanitetnih inspektorjev in njih pristojnosti.*

Na podstavi členov 1. in 3. uredbe o ustroju ministrstva za narodno zdravje, člena 25. zakona o občni upravi, pooblastila ministrskega sveta Z

* Razglašena v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 85, izdanih dne 14. aprila 1924. (Prilog XVIII. — 1924.) Ur. l. št. 37. z dne 29. apr. 1924.

br. 37.661 iz meseca decembra 1923. in členov 109. do 111. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih odream: i. t. d.

Če je v stanu uredba o ustroju ministrstva za narodno zdravje izpremeniti določbe zakona o občni upravi, potem ne vidimo ovire, da bi take podlage ne mogel tvoriti zakon o višjem šolskem svetu v Ljubljani, z dne 23. januarja 1921 za prehodno dobo in ne vidimo potrebe, da se tako forsira ta delitev pri prosveti ter se hoče na ta način postaviti šolski zakon pred izvršeno dejanje. Menimo, da bi bil čas, ko se bo pretresal šolski zakon v zbornici, edini pravi moment za rešitev tega vprašanja, ker tedaj se bodo jemali pri ureditvi prosvetne uprave interesi prosvete in kulture v obzir, ne pa zgolj politični in administrativni oziri, kakor se je to vzel pri zakonu o občni upravi, s katerim se je prejudiciralo prosvetno upravo, brez ozira na prosvetne interese. Menimo, da bi se dala s šolskim zakonom ustvariti bolj zakonita podlaga za ustanovitev prosvetnih inspektoratov, kakor je to gola »uredba«, s katero se ustanovljajo inspektorati za narodno zdravje v državi, ne oziraje se pri tem na teritorij predviden v zakonu o občni upravi in ne oziraje se pri tem na absolutno oblast velikih županov in sreskih poglavarjev, ki je predvidena v zakonu o občni upravi.

Narodno zdravje dobiva z gori citirano uredbu nekako samoupravo v državi; uprava narodnega zdravja se loči od politične uprave in se ne podvrča absolutni oblasti političnih šefov, ono ohranja šefe iz vrst strokovnjakov dotične stroke — to, kar je naš ideal za prosveto!

Tudi člen 25. zakona o občni upravi govori v prilog naših zahtev glede ureditve prosvetne uprave. Po poročilih v listih je prejel minister prosvete svoječasno pooblastilo ministrskega sveta, da prenese prosvetne posle direktno na ministrstvo. S tem bi bili dani vsi pravni temelji za ureditev prosvetne uprave v zmislu predstojajočega odstavka.

Z ustanovitvijo inspektoratov za narodno zdravje je ostala sanitetna uprava v Sloveniji nedeljena — vključeno zakonu o občni upravi —, kar sledi iz sledečih določb:

I. Na mesto oblastnih sanitetnih uprav in zdravstvenih odsekov, ki morajo na podstavi odredb zakona o občni upravi prestatiti s poslovanjem, in v breme osebnih in materialnih kreditov, določenih s proračunom za te urade, je postaviti inspektorje pri ministrstvu s sedeži v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani, Splitu, Novem Sadu, Skoplju, Nišu, na Cetinju in v Užici s potrebnim številom osebja.

II. Glede teritorialne pristojnosti spadajo pod pristojnost:

inspektorja v Ljubljani vse sanitetne naprave v ljubljanski in mariborski oblasti.

Dasj ni pri sanitetni stroki onih tehtnih razlogov za enotnost, kakor jih imamo pri prosveti, kjer prosvetni in kulturni interesi to direktno zahtevajo in pri kateri se podreditev politični upravi izvrši direktno na škodo prosvete in kulture. se je le ohranila enotnost.

In vendar je pri prosvetni upravi dano mnogo več pravne podlage za tako ureditev, kajti člen 88. zakona o občni upravi direktno predvideva za prosveto

tako upravo, ker pravi, da se za izvrševanje kulturnih poslov smeta dve ali več oblasti združiti. S tem je dana možnost, da se prosvetna uprava „oči od politične in se podredi direktno ministrstvu in je popolnoma napačno, če se skuša pred šolskim zakonom in oblastnimi skupščinami postaviti to vprašanje že pred izvršeno dejanje.

Upravno osebje inspektorata za narodno zdravje v Ljubljani predvideva uredba sledeče:

III. Od pomožnega osebja morajo imeti inspektorji, in sicer:

V Ljubljani: dva zdravnika, enega računovodjo, enega lekarnarja, enega uradnika, dva zvančičnika, dva služitelja.

Pri prosvetni stroki je neobhodno potrebno upravno osebje že sedaj določeno.

Delokrog inspektorja je razviden iz sledeče določbe:

IV. Inspektor je uradnik ministrstva za narodno zdravje. Opravlja posle po navodilih ministrstva za narodno zdravje, vse administrativne posle kakor tudi strokovno nadzorstvo nad vsemi sanitetnimi napravami v svojem okolišju; kontrolira v strokovnem oziru delovanje oblastnih in sreskih sanitetnih referentov, ob katerih inspekciji se mora predhodno javiti pristojnemu velikemu županu; podaja predloge za pospeševanje narodnega zdravja; postavlja uradnike, zvančičnike in služitelje pri sanitetnih napravah po danih pooblastilih; izvršuje direktno nadzorstvo naprav s tem, da jih hodi ogledovat najmanj trikrat na leto, po potrebi pa tudi večkrat; nakazovalec je za kredite, ki se mu otvarjajo; odobruje nabave po danih pooblastilih; predlaga med letom in koncem leta poročila o svojem delovanju.

Po tem členu, po čl. VII. in drugih členih prenaša minister tudi več svojih poslov na inspektorja. Tudi posle, ki jih minister po uradniškem zakonu prenese lahko na podrejene upravne organe, vsebuje ta uredba za sanitetno stroko, t. n. pr. ima uredba sledečo določbo glede dopustov:

VIII. Odmor, odsotstvo in bolovanje do 40 dni (členi 109. do 111. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih) dovoljuje zdravnikom in lekarnarjem, ki služujejo pri sanitetnih napravah, naštetih v prednjem členu, razen šefom dotičnih naprav, teritorialno pristojni inspektor ministrstva za narodno zdravje. Oblastnim in sreskim sanitetnim referentom kakor tudi osebju, ki služujejo pri njih, in uslužbenecem sanitetnih naprav, ki spadajo po prednjem členu v neposredno pristojnost velikih županov ali sreskih poglavarjev, dovoljuje odmor, odsotstvo in bolovanje do 40 dni pristojni veliki župan.

Ostalemu osebju pri podrejenih napravah dovoljuje odmor, odsotstvo in bolovanje do 40 dni šef dotične naprave.

Inspektorjem ministrstva, osebju, ki služujejo pri ministrstvu, šefom vseh sanitetnih naprav v državi in šefom, zdravnikom, lekarnarjem in kemikom vseh sanitetnih naprav v Beogradu dovoljuje zvonski odmor kakor tudi odsotstvo in bolovanje do 40 dni ministrov pomočnik. Ostalim uslužbenecem vseh sanitetnih naprav v Beogradu dovoljuje zakonski odmor, odsotstvo in bolovanje do 40 dni šefi dotičnih naprav.

Samo v nujnih primerih imajo delegirani inspektorji ministrstva pravico, dovoljevati 6 dni odsotstva brez potovanja šefom sanitetnih naprav v svojem okolišju, o čemer poročajo ministrstvu s prošnjo za naknadno odobritev.

Odsotstva in bolovanja nad 40 dni dovoljuje minister s svojo odločbo.

V vseh teh primerih odmora, odsotstva in bolovanja je treba paziti na to, da se more služba opravljati.

Pooblaščen inspektor ministrstva in veliki župan daje vsak dovoljeni odmor, vsako odsotstvo in bolovanje zdravnikom in lekarnarjem na znanje ministrstvu za narodno zdravje s poročilom, kako se je uredilo nadomeščenje dotičnega uslužbenca za čas, ko je odsoten od službe.

Pri prosvetni stroki je vladala v tem oziru velika ozkosrčnost, dasi vlada pri drugih strokah še večja liberalnost kakor pri sanitetni stroki, za kar naj služi

kot dokaz sledeča ureditev tega vprašanja pri poštini upravi:

Dovoljevanje dopustov.

Na osnovi čl. 110 in 111 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih je g. minister pošte in telegrafa pooblastil:

I. generalnega direktorja odnosno njegovega namestnika:

1.) da sme uradnikom in ostalim uslužbenecem ministrstva in oblastnim direktorjem dovoljevati dopuste za privatne posle do največ 15 dni v koledarskem letu;

2.) da sme uradnikom in ostalim uslužbenecem ministrstva ter oblastnim direktorjem dovoljevati v koledarskem letu do 3 mesece dopusta za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih, kakor tudi za okrepitev zdravja (rekonvalescenco) po bolezni;

3.) da sme uradnikom in ostalim uslužbenecem pri direkcijah in vseh p. t. uradih dovoljevati za privatne posle dopuste, daljše od 10 pa najvišje do 30 dni v koledarskem letu;

4.) da sme uradnikom in ostalim uslužbenecem direkcij in vseh p. t. uradov dovoljevati dopuste, daljše od enega meseca, a najvišje do 3 mesece za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih, kakor tudi rekongvalescenco po bolezni.

II. Direktorji pošte in telegrafa odnosno njih namestniki so pooblaščen:

1.) da smejo uradnikom in ostalim uslužbenecem direkcije in vseh p. t. uradov svojega področja dovoljevati za privatne posle največ do 10 dni dopusta v koledarskem letu;

2.) da smejo temu osebju dovoljevati v koledarskem letu največ do enega meseca dopusta za zdravljenje v kopališčih in drugih zdraviliščih, kakor tudi za rekongvalescenco po bolezni.

III. Upravniki in starešine pošt so pooblaščen, da smejo v nujnih slučajih dovoljevati podrejenemu osebju do 3 dni dopusta v koledarskem letu, kakor tudi za slučaj bolezni ali smrti svojcev.

O teh dopustih mora upravnik ali starešina takoj obvestiti direkcijo, direkcija pa obvešča ministrstvo z mesečnim poročilom.

IV. Minister dovoljuje dopuste za potovanje v inozemstvo, kakor tudi take dopuste, ki presega pooblastilo generalnega direktorja.

Glede disciplinarnega postopanja velja pri sanitetni stroki sledeča določba:

IX. Za uvedbo disciplinskega poslovanja, suspendiranja od službe in kaznovanje za nerednost veljajo predpisi zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih.

V tem oziru je težje urediti to vprašanje pri prosvetni stroki in zahteva učiteljsvo specialnih določb na podlagi člena 170. uradniškega zakona.

Tudi kaznovanje privatnikov, ki bi se pregrešili zoper prosvetne, oziroma šolske zakone, je za nas še odprto vprašanje. V sanitetni stroki določa imenovana uredba sledečo pristojnost:

X. Privatne državljane in občinske poslovalce zasleduje in kaznuje zaradi kaznivih dejanj, učinjenih zoper sanitetne zakone in ostale sanitetne predpise, v mejah zakonske pristojnosti pristojni veliki župan ali sreski poglavar.

Uredba uprave pri sanitetni stroki je za nas zelo poučna in načelnega značaja, ker pobija vse argumente, ki se navajajo za delitev prosvetne uprave v Sloveniji in podreditev prosvete velikim županom.

Da se da izvesti samouprava prosvete tudi pri sreski upravi, nam je pa najboljši dokaz praksa v Srbiji, kjer so okrajni šolski nadzorniki popolnoma samostojni in neodvisni od sreskih poglavarjev, vključeno zakonu o občni upravi.

Iz vseh navedenih dejstev je jasno razvidno, da se da izvesti samouprava in neodvisnost prosvetne uprave od politične v državi, samo če je volja za to in da je nujno potrebno, da se ustanove do novega šolskega zakona prosvetne direkcije ter se prepusti definitivno rešitev tega vprašanja šolskemu zakonu, ki ga bo rešil izključno z ozirom na kulturne in prosvetne interese države. —k.

LISTEK.

K vprašanju učiteljske izobrazbe.

Dr. O. Kutznerjev članek v letošnjem »Popotniku« str. 115, bi moral zdramiti vse naše prosvetne in politične delavce. Poražena Nemčija sistematično dela za povzdigo svojega naroda na vseh poljih.

Čeravno Nemčija ne sme imeti stalne vojske, pa se vendar mrzlično in premišljeno pripravlja na revanžo.

Materijalnih sredstev za vojsko res nimajo, toda duševno se pripravljajo.

Nemška znanost in tehnika napreduje in v slučaju potrebe bo sposobna, da v najkrajšem času producira tudi materialna sredstva za vojsko. Prepoved stalne vojske indirektno podpira razvoj Nemčije na gospodarskem in prosvetnem polju, ker prištedi Nemčiji one milijone in milijarde, katere v drugih državah požre vsakoletni proračun ministrstva vojske in mornarice.

Tudi v vprašanju učiteljske izobrazbe Nemčija prednjači ostalemu svetu. Principialna določba ustave o visokošolski izobrazbi učitelstva se polagoma realizira. Brez dvoma se bo s tem dvignil nivo osnovnih šol in s tem občja izobrazbeni široki plasti nemškega naroda.

Kljub temu pa se nikakor ne morem ogrevati za to, naj mi sledimo nemškemu vzgledu. Za bodočnost naj teoretični znanstveniki in šolska uprava preštudirajo in rešijo vprašanje, ali je priporočljivo izročiti visoki šoli izobrazbo učitelstva osnovnih šol, ko vendar neprestano slišimo pritožbe, da visoka šola v metodičnem in pedagoškem oziru nezadostno pripravlja učiteljsvo srednjih šol!

Za sedaj je visokošolska izobrazba učitelstva osnovnih šol v naši državi prazna iluzija. Naj govore suhe številke! Po statistiki, ki jo je iz »Učitelja« posnela »Jugoslavenska njiva«, je v naši državi 17.944 učiteljev in učiteljic osnovnih šol. Čečkoslovaška republika, ki ima

menda 1 milijon prebivalcev več, je imela 1921. leta 37.000 učiteljev osnovnih in skoro 8000 učiteljev meščanskih šol. Od naših učiteljev jih je menda nad 1500 nekvalificiranih, kar so listi nedavno poročali, da je na novi uradniški zakon prevedenih samo 16.385 učiteljev, od teh v Sloveniji 2976. Ni treba primerjanja z drugimi državami. Če bi hoteli celo našo državo dvigniti vsaj na nivo Slovenije manjka nam 20.000 učiteljev. Ako računamo, da nam treba vsako leto približno 1000 učiteljev, da nadomestimo izgube v sedanjem stanju, potem bi morali vsako leto producirati nad 2000 novih učiteljev, da bi v 20 letih država imela razmeroma isto število učiteljev.

Vestnik meščanskih šol.

**Statistični pregled
absolventov meščanskih šol v
Sloveniji od 1922/23.**

Vstopili v zavod s 1923/24 potem, ko so dovršili:

	III. razred		IV. razred		Skupaj			
	moš.	žen.	moš.	žen.	moš.	žen.		
Ljubljana, mestna žen. realna gimnazija . . .	—	—	—	16	—	16		
Ljubljana, drž. moško učiteljske	3	—	13	—	16	—		
Ljubljana, drž. žensko učiteljske	—	—	—	33	—	33		
Ljubljana, zaseb. žensko učiteljske uršulink. . .	—	23	—	11	—	34		
Maribor, drž. moško učiteljske	16	—	5	—	21	—		
Maribor, drž. žensko učiteljske	—	12	—	21	—	33		
Maribor, zasebno žensko učiteljske šol. sester . .	—	13	—	17	—	30		
Škofja Loka, zaseb. žen. učiteljske uršulink . .	—	—	—	—	—	—		
Učiteljska skupno . . .	19	48	18	82	37	130		
						167		
Ljubljana, drž. trgovska akademija	2	—	6	9	8	9		
Ljubljana, drž. dvorazr. trgovska šola	1	1	3	52	4	53		
Maribor, drž. dvorazr. trgovska šola	11	12	6	16	17	28		
Celje, drž. dvorazr. trgovska šola	6	48	3	17	9	65		
Novo mesto, dvorazr. trgovska šola	2	18	—	4	2	22		
Trgovske šole skupno . .	22	79	18	98	40	177		
						217		
Tehniškasrednja šola Ljubljana	viš. stavbna šola	5	1	7	—	12	1	
	viš. strojna šola	4	—	5	—	9	—	
	ženska obrtna šola	—	7	—	7	—	14	
Maribor, drž. vinarska in sadjarska ožir. srednja kmetijska šola	3	—	3	—	6	—		
						21	15	
Razne druge šole (Krištof in Gorazdov zavod, Ljubljana; Legatov zav. Maribor; razne kuharske in gospodinjske šole)							23	177

	moš.	žen.
Vstopili so takoj v službo kot poduradniki:		
Na pošti	3	8
Pri železnici	10	1
Pri ostalih državnih uradih	4	1
V privatnih pisarnah	11	8
Skupaj	28	18
Posvetili so se trgovini	29	27
Posvetili so se rokodelstvu	41	41
Vseh absolventov 3. ožir. 4. razreda meščanskih šol je bilo	253	770
Študije je nadaljevalo od teh	127	515
Vstopilo v službo ali se posvetilo svobodni obrti	98	86
Preostane: od katerih se peča večina z drugimi prostimi pridobitnimi in domačimi strokami	28	169

—c Na meščanskih šolah ljubljanske oblasti se razpisujejo za šolsko l. 1924./25. naslednja stalna učna mesta: (Razpis. Št. 6113. Prosvetni oddelek za Slovenijo. Ljubljana, dne 1. maja 1924.)

I. Na 1. mestni deški meščanski šoli v Ljubljani: ena služba za 2. strokovno skupino.

kakor jih ima Sloveniji sedaj. Kako naj naše visoke šole — in če bi tudi v Skoplju in v Subotici, pa eventualno še v Sarajevu bila pedagoška fakulteta — producirajo vsako leto toliko število osnovnošolskih učiteljev? In kakšna bi bila njihova izobrazba pri tej produkciji en masse?!

Drugačna je stvar v Nemčiji. Dr. Kutzner poroča, da je Saksonska že ukinila učiteljske seminarje in prenesla učiteljsko izobrazbo na obe visoki šoli v Leipzigu in Dresdenu. Tam je to tudi mogoče. Število učiteljstva je sedaj gotovo popolno in novih je treba le toliko, kolikor jih vsako leto odide v pokoj ali umrje. In to bosta zmagali dve dobro urejeni visoki šoli. V naši državi bi se to dalo izvesti edino v Sloveniji, ako bi ljubljanska univerza bila urejena. Žalibog pa univerza nima prostorov niti za do-

II. Na 1. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani: ena služba za 1. strokovno skupino in za srbski ali hrvatski jezik, oziroma za 1. ali 2. zagrebško skupino.

III. Na 2. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani: ena služba za 1. strokovno skupino.

IV. Na deški meščanski šoli v Brežicah: a) ravnateljska služba; b) po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino.

V. Na deški meščanski šoli v Krškem: ena služba strokovnega učitelja za 1. skupino.

VI. Na deški meščanski šoli v Ribnici: po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino.

VII. Na deški in dekliški meščanski šoli v Jesenicah: a) po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino; b) po ena služba strokovne učiteljice za 1., 2. in 3. skupino.

VIII. Na deški in dekliški meščanski šoli v Trzinu: a) po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino; b) po ena služba strokovne učiteljice za 1. in 2. skupino.

—c Na meščanskih šolah mariborske oblasti se razpisujejo za šolsko l. 1924./25. sledeča stalna učna mesta: (Isti razpis.)

IX. Na deški meščanski šoli v Ormožu: po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino.

X. Na deški meščanski šoli v Slovenjgradcu: po ena služba strokovnega učitelja za 1., 2. in 3. skupino.

Prošnje, in sicer za vsako službo posebej, ki jim je treba priložiti zrelostno izpričevalo, obe usposobljenosti izpričevali, dokazila o dosedanjem službovanju in zdravniško izpričevalo, če prosiš prvič za stalno mesto, je nasloviti na ministristvo prosvete v Beogradu ter jih vložiti najkasneje do

10. junija 1924

pri svojem ravnateljstvu (vodstvu), ki jih takoj odpošlje pristojnemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, ta pa s kompetenčno razpredelnico (s spiskom prosilcev) in z njih službeno oceno prosvetnemu oddelku za Slovenijo, v Ljubljani.

Splošne vesti.

TRETJA KRIVICA POROČENIM UČITELJICAM.

S tem, da je država odredila poročenim učiteljicam polovične dnevniče napram neporočenim za isto delo, jim je napravila prvo krivico.

Druga krivica je bila ta, da je odvzela polovico dnevnic samo onim poročenim učiteljicam, ki so poročene z učitelji in državnimi uradniki, medtem ko je onim poročenim učiteljicam, ki so poročene s privatnimi uradniki, advokati, trgovci ali posestniki pustila polne dnevniče, dasi so boljše situirane kakor žene državnih uradnikov.

Sedaj je hotela tema dvema krivicama država pridejati še tretjo krivico, da bi dobivale z državnimi uradniki poročene učiteljice v mestih polne dnevniče, na deželi pa polovične. To bi značilo k dvema krivicama pridejati še tretjo, oziroma četrto. Ni dovolj, da se loči uradništvo na draginske razrede, dasi je draginja povsod enaka in imajo podeželski državni uradniki s šolanjem otrok neizmerno velike stroške, se je hotelo zabiti še en klin krivice.

Imelo bi pa to še drugo slabo stran. Vse že itak raje sili v mesto, kakor na deželo, da je zunaj težje dobiti učiteljstva. Lahko si predstavljamo pritisk poročenih parov v mesto, če bi bila boniteta polnih dnevnic združena z mestom.

Potezo činovniškega Saveza in njegovo taktiko moramo smatrati v tem vpraša-

se danje dijake. O učilih in zbirkah niti ne govorim. In ako bi se to tudi moglo izvesti v Sloveniji, je zelo verjetno, da bi absolventi te pedagoške fakultete odhajali — ne na osnovne šole, temveč v druge pokrajine na srednje šole, ker imamo tudi pomanjkanje srednješolskih učiteljev.

Za najmanj 20 let je torej v naši državi visokošolska izobrazba učiteljstva osnovnih šol neizvršljiva. Pač pa je nujno potrebno, da ministristvo prosvete izdela točen prosvetni program, kje in koliko novih osnovnih šol se naj osnuje vsako leto, koliko učiteljev je za to treba, kje in koliko učiteljskih se naj ustanovi, da bo mogoče uvesti splošno šolsko obveznost — recimo v 20 letih!

To je v naši državi prva in najnujnejša prosvetna potreba. **F. Vajda.**

nju kot popolnoma napačno, zgrešeno in krivično in moramo priznati kot edino pravilno stališče ono izvrševalnega Odbora UJU, ki se je v tem vprašanju postavil na stran poročenih učiteljic na deželi; prepričani smo, da so solidarne z njimi tudi poročene učiteljice v mestih.

Boj za polne dnevniče poročenim državnim uradnicam nam je vsem skupen in enoten. Eden za vse, vsi za enega!

— **Vsem, ki so nepravilno prevedeni,** bodisi da jim leta nišo pravilno šteta, bodisi da so uvrščeni v napačno grupo ali stopnjo, bo treba napraviti pritožbo na Državni Svet. V prihodnji številki bomo priobčili vzorec take pritožbe. Do tačas naj si prizadeti preskrbe prepise dokazilnih listin, s katerimi bodo dokazali upravičenost službene dobe za napredovanje, ki bi se jim morala všteti. V pošteev pridejo **prepiši** sledečih listin: rešenje; zrelostno spričevalo, še boljše usposobljenostno izpričevalo iz katerega je itak razviden izpit zrelosti; vsi dekreti, s katerimi se dokaže službena doba; eventualni drugi dekreti, s katerimi se je vštela komu službena doba, n. pr. učiteljem-vojakom takoj po maturi in vojni ali drugi slučaj. Zelo važen je datum prvega nastopa službe po maturi, ker brez tega sploh ni mogoče ugotoviti službene dobe za napredovanje. Kdor ni na jasnem, naj se pravočasno obrne za informacije. Priložiti je znamko za odgovor.

— **Vsi oni, ki so se pismeno obrnili na uredništvo ali strokovno tajništvo,** naj pazno slede odgovorom v »Učiteljskem pravniku« in v listnici uredništva, ker je vsem nemogoče radi nedostajanja časa osebno odgovarjati. Le v slučajih, ki se izrazito nanašajo na dotični slučaj in če je zadeva diskretno osebne značaja, prejmejo pismen odgovor, za kar pa je priložiti znamko. Priporočamo, da si člani spravijo »Tov.« s tabelami in pojasnili, ker se bomo pri ponovnih vprašanih sklicevali le na zaporedne številke »Učit. pravnik.«

— **Komur pripade povišica** na položajno plačo ali stanarino po 1. septembru 1923 naj počaka s prošnjo za isto dotlej, da prejme odlok, ki ga izda prosvetni oddelek za Slovenijo v najkrajšem času.

— **Posebni disciplinarni predpisi za učiteljstvo** je najvažnejše delo letošnje pokrajinske skupščine. Da se lahko upošteva mnenje vsega učiteljstva, pozivamo, da se predlogi in zahteve takoj pošljejo na naslov H. Šumer, Šmarje pri Jelšah, ki zbira snov za glavnega referenta.

— **Kaj se vse pripeti pri izpitih.** Pavle Popović je napisal knjigo Jugoslovenska književnost, katere druga izdaja je izšla v Cambridge 1919. Tam je na strani 92. pisano to-le: »On (Janez Bleiweis) je često uzimao srpsko-hrvatske reči u svoj književni jezik i hteo da približi slovenačko narečje jeziku Vukovu i Gajevu. On je potpuno usvojio Gajev pravopis, i od l. 1846 stalno ga uveo u svoj list. On je time mnogo doprineo da se i slovenačkoj posebnoj književnosti da onaj isti nacionalni karakter, koji je nešto ranije bio dat književnosti srpskohrvatskoj.« Na strani 90. pa sledeče: »Bila je (namreč hrvatska književnost pred Gajem) suviše oskudna i uska, i nije imala ni dahan ni poleta. Naročito, nije imala budućnosti sa svojim provincialnim narečjem. Zato se ona pod neposrednim uticajem velike srpske reforme, odmah i sama reformisala.« Potem pove Popović, da je izvršil to reformo Ljudevit Gaj. Tako je naš pisatelj na povsem precizen način tisto vez, ki spaja Karadžića in Gajja s Bleiweisom. Te vezi pa še ni zasledil član neke izpraševalne komisije. Edini učitelj, ki se je javil iz cele Slovenije k zadnjim srbohrvatskim izpitom, je dobil namreč za nalogo, da v glavnih potezah oriše delovanje Karadžića. Na koncu je nesrečni kandidat še kratko omenil vpliv delovanja na Gajja in Bleiweisa. Bleiweis in Karadžić — ne, to pa ni mogoče! Predaleč sta narazen! Za to misel je zagrabil član komisije in udaril siromaku kandidatu pečat neznanja, ki mu je jugoslovenska literatura španska vas. — Popović, Popović je odmevalo po hodnikih. Debelo so gledali knjigo, ki jo je imel ponižani in razžaljeni v rokah.

— **Vinarska in sadjarska šola v Mariboru** je izdala s pomočjo izrednih denarnih prispevkov okrajnega zastopa mariborskega in posojilnice »Narodni dom« v Mariboru prospekt, vsebujoč zgodovinsko črtico in splošno uredbo tega najstarejšega slovenskega kmetijskega zavoda, pogoje za sprejem učencev in praktikantov, hišni in šolski red, učni na-

črt itd., kar mora zanimati napredne kmetovalce in njih sinove, od kojih najboljše se naj strokovno izobrazujejo v kmetijskih šolah za njih prevažni poklic. Sedemnajst slik predočuje razne objekte vinarske in sadjarske šole. Ta prospekt znači nekaj mejnik v razvoju 52 let starega zavoda, kojega uredba se bo morala radi nedavno izvršenega izenačenja (unificiranja) vseh kmetijskih šol v državi, spremeniti v mnogih pravicah. Dobiva se pri ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru proti plačilu 5 Din za tiskovni sklad, naložen v navedenem denarnem zavodu v svrhu kritja tiskovnih stroškov in omogočenja izdanj še drugih spisov kmetijsko-gospodarske stroke, za kar se preplačila hvaležno sprejemajo.

— **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj odločno protestira proti določbi § 11. uredbе o draginskih dokladah,** s katero se proti načelu: za enako delo enako plačilo, poročenim učiteljicam osebne draginske doklade zmanjšujejo za polovico. Pričakujemo, da g. finančni minister kot gentleman svojo obljubo, dano celokupnemu odboru glavnega uradniškega Saveza dne 19. marca t. l. v Beogradu, neokrnjeno izpolni. Poverjeništvu UJU Ljubljana prosimo, da g. ministra na to opozori.

— **Skupščina Učiteljskog društva za grad Srem, Mitrovicu i srez,** koja će se održati u nedelju 18. maja t. g. u prostorijama nem. osn. škole u Čalmi. Na ovu skupštinu dolazi iz Zagreba g. dr. Jure Turić, profesor više pedagoške škole, kao i drugi izaslanici Glavnog Odbora iz Beograda. U radu sudeluju i g. dr. Dušan Gajić, kr. žup. fizik, Društvo trezvenosti, Pevačko društvo srp. ratarske čitaonice iz Srem, Mitrovice i Crk. pev. ratarsko društvo iz Čalme. Rad učiteljske skupštine počće tačno u 8 sati u jutro i imaće ovaj dnevni red: 1. Predsednikova reč. 2. Izbor overača. 3. Izveštaji. 4. Izbor jednoga člana u upravni odbor. 5. Povišica članarine. 6. Izbor delegata za skupštinu povereništva i kongres. 7. Rasprave: a) Jov. Udicki: »Deca u službi narodnog prosvetavanja«. b) Rezolucija na temu: »Klerikalizam u školici«. c) G. dr. Jure Turić: »Metodika škole rada« — podloga za raspravu. 8. Eventualija. — Za vreme skupštine u zgradji srp. osn. škole biće priređena antialkoholna izložba ministarstva narodnog zdravlja od Društva trezvenosti iz Srem, Mitrovice predavače na njej g. dr. Dušan Gajić. Posle podne u 3 sata biće program za narod u prostorijama izložbe: 1. Povezdravna reč n. učitelja čalmanskog Vlade Vukovića. 2. Dr. Jure Turić: »Šta da narod očekuje od škole i šta mu ona može da da«. 3. Jov. Udicki: »Nesretno dete« — dialog — prikazuju daci osnovne škole. 4. Peva Pevačko društvo srp. ratar. čitaonice iz Srem, Mitrovice. — U 5 sati posle podne biće u prostorijama kod Adama Flajta »Narodno Selo«. Raspored toga sela biće ovaj: Govor r. učitelja-čalmanskog Vlade Vukovića. 2. Trivunac: »Venčić«, pevaju u 3 glasa daci osnovne škole čalmanske. 3. Deklamacija — deklamuje jedno nemačko dete. 4. Peva Pevačko društvo srp. ratar. čitaonice iz Srem, Mitrovice. 5. I. Bajčić: »Srpski zvuci«, pevaju daci osnovne škole čalmanske. 6. Trivunac: »Pesme s Morave, peva Crk. pev. ratarsko društvo iz Čalme. 7. Jov. Udicki: »Ne može se živeti« — pozorišni komad u 1 činu — prikazuju članovi Pev. društva srp. ratar. čitaonice iz Srem, Mitrovice. — Svaki član je dužan da poseti ovu skupštinu. — Predsednik: Jovan Udicki. — Tajnica Bosiljka Radosavljević.

— **Okrajna učiteljska konferenca logaškega okraja,** ki se bo vršila dne 14. junija 1924 točno ob 9. uri v Cerknici. Dnevni red: 1. Otvoritev konference po okrajnem šolskem nadzorniku in imenovanje njegovega namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Naznanilo važnejših odredb in ukazov šolskih oblasti. 4. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju osnovnih šol logaškega okraja. 5. Vprašanje telesne vzgoje šolske mladine. Poročevalec gosp. Josip Kristan. To vprašanje se bode obravnavalo tudi nazorno, t. j. da se pokaže vzorna telovadna ura dečkov in deklic. 6. Kako pospešuj osnovna šola med narodom idejo narodnega in državnega edinstva. Na obdelavi te teme naj sodeluje vse učiteljstvo v okraju, in sicer na ta način, da se o temi posvetuje učiteljstvo vsake šole na domačih konferencah, ki naj določijo svojega poročevalca. Ta izdela referat za dotično šolo, uvažujoč mišljenje svojih tovarišev. Na enorazrednicah stori to dotična učna oseba sama. Vsak referat

naj zaključijo teze, ki naj bodo vsemu učitelstvu v okraju kažipot in smernice njegovega vzgojnega delovanja v bodočem šolskem letu. Referate je predložiti okrajnemu šolskemu svetu do 30. aprila t. l. Poročevalca za te točke določi na dan konference okrajni šolski nadzornik. 7. Vpostavitve zneska v letni proračun za učiteljsko in šolarsko knjižnico in njega uporaba. (Odlok ministrstva prosvete kralj. SHS z dne 16. oktobra 1923. številka 33.619). Poroča g. Dragotin Česnik. 8. Poročilo knjižničnega odbora o stanju okrajne učiteljske knjižnice in odobritev računa za leto 1923. 9. Volitev knjižničnega odbora (6 članov). 10. Določitev učnih knjig za šolsko leto 1924./25. 11. Samostojni nasveti, katere je najkasneje tri dni pred konferenco javiti okrajnemu šolskemu svetu.

— **Šolsko vodstvo v Grižah pri Celju** ima v zalogi še precej Rapetovih in Fletretovih šolskih listov. Oddalo bi jih po primerno nizki ceni. Kdo bi se zanimal za nje?

— **Učenci petrazredne osnovne šole v Grižah pri Celju** so nabrali za velikončno koroških in primorskih bratov onkraj meje vsoto 358 Din 50 p. Vrla mladina, ki je tako rada odprla srca in roke, zasluži vse priznanje in v zahvalo naj ji bo zavest, da je olajšala sirotam gorje, da je pomagala otreti marsikatero bratovsko solzo.

— **Učiteljica v Srbiji in Vojvodini:** 1. Beogr. žen. učit. škola; 2. Negotinska učit. škola; 3. Kragujevačka žen. učit. škola; 4. Užičko pedagog. oddeljenje; 5. Jagodinska učit. škola; 6. Aleksinačka učit. škola; 7. Šabačko pedagog. oddeljenje; 8. Učit. škola v Danilovem Gradu; 9. Pedagog. oddeljenje v Beranima; 10. Skopska učit. škola; 11. Bitoljska gimnazija (se polaga učit. izpit samo še letos); 12. Moška učit. škola v Somboru; 13. Ženska učit. škola v Somboru; 14. Subotička učiteljska škola; 15. Ženska učit. škola v Novem Sadu; 16. Vrškačka učit. škola; 17. Učit. škola v Prilepu.

— **20letnica.** Tovariši, maturanti ljubljanskega učiteljskega društva iz leta 1904., na nože! Desetletnico nam je preprečila leta 1914. svetovna vojna, dvajsetletnice nam ne prepreči nihče! Primeren čas bi bila pokrajinska skupščina, ki se bo vršila v začetku julija, najbrže v Krškem. Sicer pa naj odloči večina. Oglasite se, kolikor vas je še med živimi! — Janko Golob, Raka.

— **Narodna šola v Ljutomeru uprži 25. t. m.** v telovadnici pravilčno igro v 3. dejanjih »V kraljestvu palčkov«. Spisal Ribičič. Ker dobi telovadnica električno razsvetljavo, bode igra bajnejša. Čisti dohodek pripada Podpornemu društvu. Začetek ob 3. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi učitelstvo zlasti tovariše in tovarišice.

— **Naročnikom »Zvončka«.** Pri odpravljanju 5. številke »Zvončka« se je dogodila neljuba tehnična pogreška, da se je v nekatere izvode vložilo po dve enaki polji. Dotični naročniki naj nam to pomoto, ki je uprava ni zagrešila, oprostijo ter vrnejo dotične pole, nakar jim bomo prave dostavili. **Uprava »Zvončka«.**

Učiteljski pravnik.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA UREDNIŠTVU »UČIT. TOV.« IN STROKOVNEMU TAJNIŠTVU.

(Odgovarjamo le organiziranim članom.)

24. Draginjska doklada za člane družine, izven otrok in žene (t. j. če kdo vzdržuje pri sebi očeta, mater, sestro itd.) je po zadnji uredbi o draginjskih dokladah (ki velja za prevedene aktivne državne uradnike in prevedene upokojence s polnimi službenimi leti) popolnoma ukinjena. (Pov. UJU se je obrnilo na glavni odbor, da se te doklade zopet uvedejo in naj se pri prvi korekturi uredbe to zopet vstavi v uredbo).

25. Ako ste bili vojak preden ste postali dobrovoljec, se vam po čl. 282. fin. zakona 1922./23. štejejo v pokojnino dvojno samo dobrovoljska leta, ne pa tudi druga.

26. Kam lahko vstopi absolutni meščanski šole razvidite iz današnje statistike v »Vestniku meščanskih šol«.

27. Z učiteljicami poročenim učiteljem pristoji po čl. 11. draginjske uredbe izjemoma doklada 150 Din za ženo mesečno in v tem slučaju ne velja za nje določba čl. 9. uredbe o draginjskih dokladah, ki pravi, da ne pristoji doklada za ženo »1. če je žena aktivna državna uslužbenka ali upokojenka«.

28. Vojna leta, ki jih je prebil učiteljski abiturijent po

maturi v vojni se štejejo v službeno dobo v zmislu čl. 282. finančnega zakona za leto 1922./23. z dne 31. julija 1922. številka 324 Ur. l. in kraljevske uredbe z dne 30. julija 1922. številka 349 Ur. l. Prizadeiti morajo prositi za vstetje vojnih let. Prošnjo je opremiti z uradnimi dokazili o vojaškem službovanju in jo je nasloviti na ministrstvo prosvete. (V tem slučaju se odbije tudi pri vstetju kadrski rok).

29. Za povišico osnovne plače, položajne plače ali stanarine je treba vselej posebej prositi. Prošnja je po čl. 128. uradniškega zakona in čl. 6., toč. 9. zakona o taksah in pristojbinah takse prosta in jo je nasloviti na ministrstvo prosvete v Beogradu. Prošnji je priložiti uradno overovljen prepis rešenja o prevodu in uradno overovljen prepis zadnje službene ocene, da ni po čl. 48. in 59. urad. zak. nobenih zaprek za napredovanje. V prošnji (ali prilogi) je napraviti izpisek iz »Osebnice popisnice« o službeni dobi od prvega nameščenja do dneva, ko zapade povišica in je te podatke treba uradno overoviti, da ni treba prilagati dekretov. Uradno overovljenje prepisov in točnosti podatkov (kar izvrši lahko šolsko vodstvo), je po tar. post. čl. 6., toč. 9. zakona o taksah in pristojbinah takse prosto. — Povišice se izplačujejo po čl. 262. finančnega zakona za leto 1924./25., 1. julija in 1. januarja vsakega leta za nazaj.

30. Pomožna učiteljica ženskih ročnih del na nesistemiziranem učnem mestu dobi osem desetih sistemizirane najnižje plače stalnih učiteljic ženskih ročnih del.

31. Upokojenci med 26. avgustom 1919 do 30. novembra 1919 imajo biti prevedeni na dinarske plače po čl. 33. zakona o narodnih šolah z dne 23. julija 1919, tako je odločilo ministrstvo financ kr. SHS generalna direkcija državnega računovodstva D. R. br. 7883, z dne 7. februarja 1924. Za nakazilo je potrebna še posebna osebna vloga na podlagi navodil, ki jih izda v ta namen oddelek za prosveto v Ljubljani. — Ker je bil omenjeni zakon objavljen 26. avgusta 1919, je stopil s tem dnem v veljavo in zatorej upokojenci, ki so bili prej upokojeni, ne bodo prevedeni po tej odločbi.

32. Čas, ki ga je kdo prebil kot začasni upokojenec, se ne šteje v službeno dobo in ni všteti v rešenjih.

33. Kdaj komu zapade povišica ni razvidno iz rešenja, kakor je bilo to razvidno na dosedanjih vzorcih o prevedbi, ki jih je leta 1919, izdal višji šolski svet. Vsakdo pa lahko razvidi to iz tabele, ki je bila objavljena v 15. številki »Učit. Tov.«; treba je paziti, da se pravilno vštejejo službena leta, kolikor je vsakomur všteti na podlagi rešenja do 1. septembra 1923 in kar jih je odslužil po 1. septembru 1923. Ponovno opozarjamo, da so v rešenjih všteta le polna leta do 1. septembra 1923, niso pa vpisani tudi meseci in dnevi do tega dne, ki se tudi štejejo v napredovanje. Za povišice ne velja rok 30 dni, predpisan za pritožbo na Državni Svet. Pritožba se nanaša le na nepravilno vštete službenih let in nepravilno uvrstitve.

34. Med prvim nastopom službe po maturi in usposobljenostnim izpitom se šteje v napredovanje in penzijo največ 5 let službe po čl. 29. zakona o narodnih šolah z dne 9. aprila 1904 in dopolni z dne 23. julija 1919. številka 643 Ur. l. Če je imel kdo več službenih let med prvim nastopom po maturi in usposobljenostnim izpitom, se mu ta čas ne šteje v službeno dobo in tudi ni vračunan v službeni dobi na rešenjih.

35. Vsi upokojenci pred 1. septembrom 1923 bodo dobivali pokojnino po starem, le če se bodo zvišale draginjske doklade, kar bo razvidno iz posebne draginjske uredbe za upokojence, ki jo ministrski svet objavlja v najkrajšem času.

36. Draginjska doklada za otroka ne pripada po čl. 10., toč. 5., če vstopi v trgovino, v obrt ali podjetje kot učenec ali vajenec, pa ga vzdržuje delodajalec brez nagrade. — Po čl. 42. uradniškega zakona odpade v tem slučaju tudi doklada po čl. 41. uradniškega zakona, če prestane pred polnoletnostjo potreba, da otroka roditelji vzdržujejo.

37. Če živi poročena učiteljica v drugem kraju kakor mož-učitelj, ji pripadajo polne draginjske doklade; v tem slučaju ne pripada (po čl. 9., točka 1.) možu doklada za ženo.

38. Funkcijske doklade šolskim voditeljem se bodo izplačale

— kakor smo se informirali na merodajnem mestu — prav v kratkem, računa se do treh razredov ali vzporednic 75 Din in za vsak nadaljni razred ali vzporednico po 25 Din.

39. Šolsko veselico je treba samo naznaniti in izposlovati znižane pristojbine pri okrajnem glavarstvu.

40. Nakazilo novih plač se izvrši pri knjigovodstvu tako kakor so plače označene v rešenju in ne, kakor nekaterim sedaj faktično pripadajo, ker je treba za povišice šele prositi in za napako uvrstitev šele odločbe ministrstva ali Državnega Sveta.

ZA »OBRAMBNI SKLAD«.

je daroval tov. Edo Hofbek, učitelj v Pišecah pri Brežicah 10 Din. Živeli posnemalci!

Prispevki »Obrambnega sklada« se bodo porabljali za principialne pritožbe na Državni Svet, če bomo hoteli izvojevati v kakem vprašanju principialno odločbo, ki bo potem v korist vsem. Položnice za ta sklad zahtevajte od blagajništva Pov. UJU v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

Obrambni vestnik.

—ob Preludij za volitve v narodno skupščino je že začel dobroznani »prijatelj« šole in učiteljstva »Slovenski Gospodar« s svojo njega samega vredno sestrico »Stražo« s tem, da udriha po šoli in učitelstvu. Povod mu je dal tovariš Kranjc od Sv. Barbare v Slov. goricah, kateri se je hotel udeležiti demokratskega shoda. Shod je pa »dobro slovensko ljudstvo« onemogočilo, seveda docela iz »lastne« inicijative. Takrat je bila pijana in podivjana mladina dobro vzgojena in so bili gospodje zadovoljni z uspehom šolske vzgoje. Ko pa je ista mladina ravno tam v svoji pijanosti zaklala 14 dni pozneje domačega gostilničarja, je temu seveda krivo učitelstvo in — šola. »Slov. Gospodarju« in »Straži« bi v njunem lastnem interesu svetovali, da naj že enkrat neha blatiti zaradi posameznih slučajev celega stanu. Ravno v Slovenskih goricah je med mnogimi posvečenimi predstavnikih SLS toliko in tako grdega gnoja, kakor morda na nobenem koščku slovenske zemlje. Zato naj rajši čisti pred svojim pragom. Oba lista tiska Cirilova tiskarna v Mariboru. Kdor hoče, da bosta »Gospodar« in »Straža« še lažje udrihala po učitelstvu in šoli, ta naj še nadalje naroča in kupuje v Cirilovi tiskarni in knjigarni šolske potrebščine. O naloga šole in vzgoje pa se ne bomo pripravili z dopisnikom »Gospodarja«, ker imamo drugega posla dovolj.

—ob Dobra »zafrkacija«. Mariborska »Straža« je bila pred kratkim napadla naše tovarišice v Slov. Bistrici radi nekkih besed o Orlu in o spovednicah ter je ob koncu zabavljala: »Morda prinese novi šolski zakon nadzorstvo o delovanju duhovnikov v spovednicah, a doslej ga še nima!« »Tabor« z dne 20. aprila 1924 pa našteva duhovnikom zlorabo spovednic in dokazuje, da bi bil takšen zakon za katoliške duhovnike potreben ter pravi končno: »Poznamo dobro naše občutljive duhovnike, radi bi, da bi se jim učiteljice klanjale, dobriake, jim dvorile, se jim nastavljalje itd., ker v svoji dostojnosti tega ne store, segajo prezirani duhovniki v svoji rimski maščevalnosti v »Stražo« po njih. Tam se čutijo varni, kajti obrekovalce vseh obrekovalcev v mariborski škofiji duhovnik Golec se skriva za imunostjo poslanca Pušenjaka.« — Temu dodajemo: »Straža« in »Slov. Gospodar« nam odkrivata moralno gnilobo rimsko-katoliškega klera ter nas opozarjata na složno delovanje duhovništva in učiteljstva v pravoslavju. Nemara delata nalašč tako, da bi nas pregnala v pravoslavje.

—ob Obrekovanje učiteljstva nadaljuje marljivo klerikalni »Slov. Gospodar« v Mariboru. Ni dolgo temu, kar je dejal na »pranger« tovariša Krambergerja pri Sv. Jakubu in Zeleznika pri Sv. Jurju v Slov. goricah. Glavni urednik duhovnik Golec boluje na manji obrekovanju učiteljstva. Ako bi bilo »Slov. Gospodarju« kaj do dobrega razmerja med duhovništvom in učiteljstvom, bi svoje maziljene dopisne opozoril, naj zadevo razčistijo pri šolskih oblastih, ne pa, da blatijo učiteljski stan pred narodom. Seveda, lažje je, se skrivati za odgovornim urednikom, državnim poslancem Pušenjakom, kojega čuva imunost državnega poslanstva, kakor pa se izpostavlja nevarnosti, biti pri sodišču radi častikraje obsojen. — Gledati moramo, da bomo od Cirilove tiskarne daleč proč!

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učitelstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, številka 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Domači vrt. Praktičen navod kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. Pojasnjeno z 69 podobami in z 2 barvanima slikama. Založba Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 60 Din.

—kpl Otroške pesmi. Uredil: Srečko Kumar. Naslovno stran narisal: Fran Kralj. Izdala in založila Zveza slovanskih učiteljskih društev v Italiji. Trst. Cena 20 Din.

Ocene.

—k Domači vrt. Praktičen navod kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek, višji sadjarski nadzornik v Ljubljani. S to knjigo je izpolnjena velika vrzel. Vsi prijatelji vrtnarstva, učeča se mladina, naš učiteljski naraščaj, kakor tudi mi učitelji vrtnarji bomo uporabljali novo knjigo z velikim pridom pri uredbi in oskrbovanju šolskega vrta, kakor tudi pri pouku v kmetijsko-nadaljevalnih šolah. — Pisatelj nas v uvodu seznanja s temeljnimi pojmi o življenju rastlin, z zunanji organi in z notranjim ustrojem. — V prvem delu obravnava splošno vrtnarstvo in nas seznanja z najnovjšimi načeli o uredbi vrta, pripravi zemlje in z glavnimi vrtnarskimi opravili. — V drugem delu knjige obravnava posebno vrtnarstvo v šestih poglavjih: a) zelenjadarstvo, b) sadno drevje na domačem vrtu, c) kako vrt krasimo, d) navodilo o gojitvi sobnih rastlin in kot zaključek nam dodaja e) vrtnarski koledar. — Pri vsaki kulturi nam podaja sestavitelj natančen opis, čas setve oziroma sadnje primerne razdalje in oskrbovanje, kar je za vsakega, zlasti za začetnike velike važnosti. Knjiga je v tem oziru pisana tako jasno in določno, da mora zadeti vsak pravo. Našel je pri vsaki kulturi tudi najvažnejše sorte, ki so pri nas že več ali manj prekužene in ki tudi dobro uspevajo, kar bo vsem prav posebno dobro služilo pri naročevanju semen. — Posebno važno se mi zdi poglavje o sadnem drevju. Da bi se vsak ravnal po tem navodilu imeli bi lične vrtove, ki bi bili nam v pravo korist in okras. — Vrt brez cvetja je mrtev, zato je preskrbel pisatelj bogato izbero poletnih in dvoletnih cvetic. Posebno pozornost je posvetil trajnicam ali perennam, ki so nadvse hvaležne in danes najmodernejše cvetlice. Razdelil jih je po dobah cvetja. Tudi ljubitelji rož (vrtne) dobe v knjigi potrebna navodila. Prav umestno je poglavje o gojenju sobnih cvetic. Kdor bo to proučil in se po tem ravnal bo imel sigurno lepe uspehe in obilo veselja. Tovarišice, ljubiteljice sobnih cvetic ne prezrite tega pouka! — Pa zašel sem predaleč, knjigo treba čitati in zopet čitati — ne samo to, živeti je treba z njo. Tega krasnega dela, ki ga pojasnjuje veliko lepih slik in načrtov, večinoma delo našega znanega tovariša D. Humeka, ne bi smel pogrešati noben ljubitelj vrtnarstva, noben učitelj vrtnar. Najti mora prostor v vsaki učiteljski in šolarski knjižnici. Vsem jo prav toplo priporočamo, kot prvo, in najboljšo delo te vrste v naši literaturi. — Šk.

—k Otroške pesmi. Uredil: Srečko Kumar. Vsebine: Enoglasne pesmi: E. Adamič: Otroci kličejo pomlad; M. Kogoj: Lastavica, Ko smo spali; E. Adamič: Angel z neba poslan je, Pomlad v Galiciji, Kolesa; M. Kogoj: V gozdu, Na saneh; E. Adamič: Romar roma na goro, Dvoglasne pesmi: V. Vodopivec: Pojdimo spat; I. Grbec: Kralj kraljico vpraša; M. Kogoj: Rajanje; E. Adamič: Jurjevanje; M. Kogoj: Kaj ne bila bi vesela, Deček in sinčiča; E. Adamič: Ciganska, Pomlad na Goriškem; M. Kogoj: Holadrijo; K. Pahor: Pojdimo spat; E. Adamič: Pri polju; A. Dobronič: Oj Jelena, Kolika je bašča zelena, Car Sulejman pod Beograd sađe, Kiša pada trava raste, Razboljela se grivna mamina, U Omera više Sarajeva. Troglasne pesmi: V. Vodopivec: Starček roma na goro; E. Adamič: Na Jurjevo; M. Kogoj: Zvončki, Trobentice; E. Adamič: V maju; M. Kogoj: Breza; E. Adamič: Uspavanka, Sestrica; M. Kogoj: Mladinska; E. Adamič: Saj ni čuda. — St. Premrl: Rože za Marijo (s spremljevanjem klavirja ali harmonij); A. Lajovic: Pesem nagaivka (s spremljevanjem klavirja). — Dodatek: V. Vodopivec: Bog; Al. Šonc: Zlati solnček, Pikelj pakelj, Kolone, Cigan, Na vaškem trgu, Turak, Kralj Matjaž; Fr. Venturini: Cimbalo din; Al. Šonc: Jezdec; V. Vodopivec: Stari Medo.

Naša gospodarska organizacija.

UCITELJSKI KONVIKT V LJUBLJANI.

XXIX. redni občni zbor društva za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je bil dne 16. aprila 1924 ob 10. uri v prostorih Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta z običajnim dnevnim redom. Predsednik E. Gangl pozdravi vse navzoče, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Tajnikovo poročilo.

Društveni odbor se je na svoji sedmi dne 28. marca 1923 konstituiral tako-le: predsednik E. Gangl; I. podpredsednik L. Jelenc, II. podpredsednik A. Gmus; tajnik F. Juvaneč; blagajnik J. Dimnik; člani: J. Ambrožič, M. Repovž, V. Sadar, M. Sodnikova.

Društvena pravila nam nalagajo iskati novih virov, da čimprej spravimo skupaj potreben kapital, ki naj z njim začnemo graditi Učiteljski konvikt. Brezobrestna posojila po 250 Din (1000 K) so domalega prenehala. Nabiranje 7% obveznic investicijskega državnega posojila sem še nadalje oskrboval od zadnjega občnega zbora pa do onih lepih, nam vsem

neopozabnih dni, ko smo obhajali življenjsko 50-letnico svojega voditelja, prosvetnega nadzornika Gangla ter nabral poleg 91 že lani izkazanih še 17 obveznic à 100 Din, skupaj tedaj 108 obveznic v skupni vrednosti 10.800 Din, ki jih hrani Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta in pridno skrbi za realizacijo odrezanih kuponov. Naš marljivi blagajnik Jakob Dimnik je začel z Ganglovo 50-letnico klesati Ganglove kamne za Učiteljski konvikt, zato sem par pozneje dospelih obveznic odstopil njemu za Ganglov kamen. Baš to klesanje kaj dobro napreduje. V zadnjem »Učit. Tovarišu« od 10. t. m. čitam razveseljivo vest, da je tovariš Dimnik v primerno kratki dobi pol leta naklesal Ganglovih kamnov v vrednosti nad 14.000 Din! Vsa čast njemu in hvala darovalcem!

Četudi pridno zbiramo kapital, vendar sedaj le ni misliti na zgradbo konvikta iz lastnih sredstev. Iz prijav, ki sem jih v letu 1923. prejel od tovarišev iz vse Slovenije, imajo učiteljske rodovine 51 sinov in 47 hčera, skupaj 111 otrok v raznih šolah izven doma. Iz ljubljanske oblasti je od teh: 46 sinov in 29 hčera, skupaj 75 otrok. Da mislimo koj v začetku na dovolj prostorno zgradbo, bo treba zidati konvikt za približno 140 otrok.

Na temelju teh podatkov naj občni zbor naroči prihodnjemu društvenemu odboru, da preskrbi sedanjim časom in razmeram najbolj primerne praktične načrte za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Občni zbor vzame tajnikovo poročilo na znanje brez debate.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik Jakob Dimnik je poročal, da je imelo društvo do 31. decembra l. l. Din 15.760,07 prejemkov na članarini, darilih in Ganglovem kamnu (od 18. novembra do 31. decembra); obresti so nanesele Din 31.763,34; vseh dohodkov (običajni malenkostni izdatki so že odštet), je bilo v XXIX. društvenem letu Din 47.523,41. Poleg tega imamo pa še 7000 m² stavbišča poleg tvornice učil. To stavbišče nam je davčna oblast cenila po 10 Din kvadratni meter. Skupno društveno premoženje je znašalo dne 31. decembra Din 230.153,32, in sicer brez omenjenega stavbišča. Po novem letu smo pa že toliko nabrali, da znaša sredi aprila naše skupno premoženje brez stavbišča, ki ga nam je podarila Učiteljska tiskarna, okroglo Din 250.000. — »Giblje se, giblje!« — Račune sta naša pregledovalca računov v redu in občni zbor je podelil blagajniku absolutorij. Pri vršilih se volitvah je bil z vzklikom izvoljen stari odbor, ki si je svoje funkcije porazdelil takole: E. Gangl, predsednik; Luka Jelenc I. podpredsednik; Anton Gnus II. podpredsednik; Ferdo Juvanec tajnik in Jakob Dimnik blagajnik; J. Ambrožič, M. Repovž, V. Sadar in M. Sodnikova, odborniki. Pregledovalca računov sta postala tovariša Avgust Korbar in Mirko Fegic. Poročilo predsednikovo, da namerava odbor prirediti na konvikt v bržkone o Božiču knjižno tombolo, je vzel občni zbor odobruje na znanje.

Tov. Ambrožič izrazi željo, naj se po raznih denarnih zavodih naloženi denar centralizira, vložne knjižice naj se realizirajo, ves denar pa naloži na skupno knjižico. Tej želji je možno le deloma ugoditi, zakaj denarni zavodi, ki naklonijo Učiteljskemu konvikt ob računskih zaključkih denarna darila, navadno nalože ta darila v svojih zavodih.

Književna tombola.

Predsednik Gangl omenja, da smo načeli vprašanje o prireditvi književne

tombole v korist do polovice Učiteljskemu konvikt v Ljubljani in do polovice Učiteljskemu domu v Mariboru. Načrt napravimo tekmo poletja, tombolo pa priredimo jeseni.

Samostojnih predlogov ni bilo, zato zaključni predsednik XXIX. občni zbor.

—c.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Kamniško okrajno učiteljsko društvo Din 100. — Do zdaj so se iz ljubljanske oblasti odzvala ta-le okrajna učiteljska društva: 1. Novomeško. 2. Ljubljanska okolica. 3. Belokranjsko. 4. Laško. 5. Litijsko. 6. Ljubljansko. 7. Radovljiško. 8. Kamniško. Pričakujem, da slede tem društvom še ostala okrajna učiteljska društva iz ljubljanske oblasti. Društva iz mariborske oblasti naj pa prisloščijo na pomoč »Učiteljskemu domu« v Mariboru. — Tov. Jurčec Ivan, učitelj v Kostanjevici, Din 25. — Tov. Albin Lajovic, ravnatelj na meščanski šoli v Trziču, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. Živio, Bine redivivus! Poklon milostivi! — Tov. Julka Povšnar-Zalokarjeva, šolska voditeljica v Kokri, Din 100. Bravo, gospa Julka! Vi ste pa res zavber deklet od fare. Na prihodnji pokrajinski skupščini se vam še osebno zahvalim. Takile z neučiteljki omožene kolegince, kakršni sta n. pr. gospa Julka in pa gospa Pistotnik - Bergantova, posebno spoštujem. Tega mojega spoštovanja so pa deležne lahko vse z neučiteljki omožene kolegince! — Da bo »Ganglov kamen« tem lepši, veličastnejši in tem preje oklesan, zato prosim vse kolegince in kolege: **Stopite med narod!** Med narodom je doveli bogastva tudi za naš »Ganglov kamen«. Torej, le na delo med narod! Posebno naše kolegince lahko med Ganglovimi prijatelji — in teh je vse polno križem domovine — prav veliko dosežejo. Katera bo poslala prvi dar iz rok učiteljskih prijateljev za Ganglov kamen? — »Vesoljni svet je poln bogastva, krasote poln in veličastva.« (E. Gangl »Pisanice«.) Današnji izkaz: Din 325; zadnji izkazanih Din 16.342; skupaj z današnjim izkazom Din 16.667. — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Društvo »Narodna Šola« v Ljubljani se je po sklepu 51. občnega zbora z dne 16. aprila 1924 pristovoljno razšlo. Razid društva je objavljen v »Uradnem listu« z dne 30. aprila 1924, št. 38. Premoženje, ki znaša okroglo Din 2000, pripada Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.

—g Občni zbor Učiteljske tiskarne se je dne 27. aprila izvršil po določenem vzporedju. V nadzorstvo so bili z vzklikom izvoljeni dosedajni odborniki, ki so se konstituirali tako-le: Jakob Dimnik, načelnik; Fran Črnagoj, načelnikov namestnik; Mirko Fegic, tajnik; Rado Grum in Ivan Šmajdek. Predlog tovariša Luznarja, da bi zadržniki imeli na vsakih 10 deležev pri volitvah po en glas, se odstopi upravnemu odboru v proučevanje. Kdor ima 11 deležev, bi imel 2 glasova, 21 deležev 3 glasove itd. Pri mariborski tiskarni daje tudi vsakih 10 delnic pravico do enega glasu. Tiskarna zida na dvorišču novo stavbo za knjigovoznico. Od tov. Črnagoja je kupila tiskarna travnik na Barju, ki meri dva orala. Tiskarna izda v tekočem letu lep štrevilo novih knjig.

—g Članarina za učiteljski konvikt za leto 1924.: Julka Povšnar-Zalokarjeva, šolska voditeljica v Kokri, Din 25. — Albin Lajovic, šolski ravnatelj v Trziču, Din 10. — Josip Zupančič, učitelj v Poljanah nad Škofjo Loko, Din 10. — Vinko Gregorič, učitelj v Ljubljani, Din 10. — Hvala! — Jakob Dimnik, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA RADOVLJIŠKI OKRAJ zboruje dne 17. t. m. ob 10. uri dopoldne v Kranjski gori. Dnevni red običajen.

= ODBOROVA SEJA UČITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO bo v nedeljo 18. maja t. l. ob 10. uri v »Učiteljski tiskarni«. — Zelo važno.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARŠKI OKRAJ je zborovalo dne 2. aprila 1924 ob pičli udeležbi v Sv. Trojici. Vzrok temu so slaba pota vsled neprestanega dežja.

Tov. predsednik otvori zborovanje s pozdravom, nakar preide k dopisom. Mnogo je še šol v okraju, ki nimajo naročnikov »Zvončka«. Tov. predsednik posebno tem priporoča, da tudi začno zbirati naročnike za »Zvončka«. Kot zastopnica učit. društva, tajnica na kratko poroča o poteku občnega zbora »Učiteljskega doma«. Glede delitve prosvetne uprave na oblasti, zavzema naše društvo stališče, da se šolska uprava loči od politične, višji šolski svet pa ostane do novega zakona.

Predavanje. Tov. Jakopec je podal zanimivo svoj referat: Razvojna teorija in šola, za kar je žel splošno priznanje. Svoja izvajanja hoče pri prihodnjem zborovanju nadaljevati. Predavanje tov. Razingerja: »Kritičen pogled na metodo elementarnega razreda«, je bilo zelo nazorno in globoko zamišljeno. Živahna debata po končanem referatu je pokazala, da so sledili vsi izvajanju, nakar se mu predsednik zahvali.

Tov. Jakopec predlaga, da bi društvo nabavilo električne strojlne škatle za 240 pojzkusov.

Tov. Razingerju se izreka za izdelovanje častne diplome najtoplejša zahvala. Prihodnje zborovanje se določi v začetku maja, in sicer na naši severni meji Mariji Snežni.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ je zborovalo dne 8. marca 1924 v Marnbergu. Zaradi skrajno slabega vremena je bilo prisotnih samo 19 članov — izmed 36. Večina navzočih se izreče za uporabo »Matičnih listov« in »Izkazov« z nekoliko izpremembo razrednice.

Predavanje. Tov. J. Golob je podal lepo izdelan referat: »O Podmladku Rdečega križa« — v treh delih. Razložil je pomen P. R. k. ter nas seznanil z njim podrobneje — o organizaciji in o lastnih doživljajih na tem polju... Za dobro izdelan referat se mu tov. predsednik najsrdneje zahvali.

S. U. S. Izreče se soglasno, da se naj udeležbi načrt tov. Skulja »Socialne ustanove«. Naproša se UJU, da pospešuje to akcijo in podpira delo tozadevnega odseka ter naj pride do končne rešitve pri letošnji pokrajinski skupščini.

Reši se več internih društvenih zadev ter se priporoča razširjanje »Zvončka«.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Gruž: Hvala lepa za Vašo ljubeznjivost in doposlane liste.

—lu A. H. — St.: Tudi Tebi hvala za poslani list, z zadevo bo treba resno ob-

računati in ji postaviti sistematično protitež. Ker listov dosedaj ne prejemam, mi dobro služijo v informaciji.

—lu Kmet, sve. V. R.: Hvala za Vaš dopis, ki ga priobčimo v prihodnji »Prosveti«.

—lu Ravn. J. B. v C.: Hvala za aktualen dopis, ki ga priobčimo v listku prihodnje številke. Glede 10% je medtem bilo pojasnilo v zadnji številki »Učit. Tovariša«. Če stanarina ne bo priznana v pokojnino, bo Pov. UJU privzelo prvi princip. slučaj za pritožbo na Državni Svet, da dobimo s tem principialno odločbo.

—lu I. R. — F. v K.: Tako bo po čl. 11. uredbi o draginjskih dokladah tudi urejeno. Manjša doklada se zniža za polovico, mož pa dobi še 150 Din mesečne doklade za ženo.

—lu Glede objave društvenih poročil prosimo malo potrpljenja, ker moramo sedaj dajati prednost zadevam, ki se tičejo prevedbe in uvrstitve. Vsa društvena poročila pridejo na vrsto — samo malo več potrpljenja.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

kaučuk pete i kaučuk podplate

nose djeca i odrasli, jer su isti trajni, jeftini i ugodni za nositi.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. apr. 1924 Din 184.117-74.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5%, proti polletni odpovedi pa po 7%.

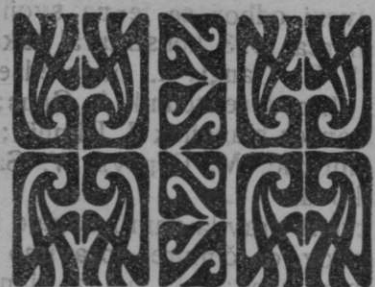
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 4 Din se ne odgovarja.

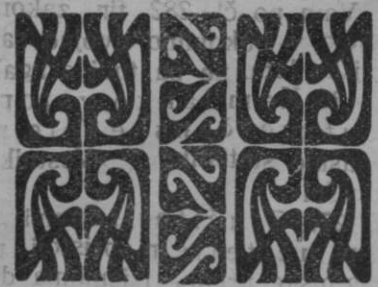

Izšle so nove slike galerija naših mož

ki šteje sedaj 15 slik:

1. Primož Trubar.
2. Valentin Vodnik.
3. A. M. Slomšek.
4. France Prešeren.
5. Fran Levstik.
6. Josip Stritar.
7. Josip Jurčič.
8. Simon Gregorčič.
9. Anton Aškerc.
10. Ivan Tavčar.
11. Fran Levce.
12. Fran Erjavec.
13. Simon Jenko.
14. Ivan Cankar.
15. Engelbert Gangl.

Slike so lepo izdelane, v velikosti 61,5 cm × 47,5 cm. Zelo primerne so kot učilo in kot okras za pisarne in hodnike po šolah. Priporočajte jih tudi narodnim čitalnicam in knjižnicam, naj okrase svoje sobe z njimi. Cena à 10 Din. Naročajo se v UČITELJSKI KNJIGARNI v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.